

Rapport

Datum: 18 mei 2006

Rapportnummer: 2006/185

Klacht

Verzoeksters B. en W. klagen erover dat de officier van justitie bij het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch verslagen van telefoongesprekken, die zij in een periode van drie maanden hebben gevoerd met een verdachte van een zedenmisdrijf, op 17 maart 2004 aan de raadvrouw van een van de slachtoffers heeft verstrekt.

Verzoekster W. klaagt er in dit verband over dat de officier van justitie bij het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch een proces-verbaal waarin verzoekster als betrokkene is opgenomen, op 17 maart 2004 heeft verstrekt aan de raadvrouw van een van de slachtoffers.

Voorts klaagt verzoekster B. er in dit verband over dat de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch in zijn brief van 11 april 2005 aan haar onvoldoende duidelijk heeft gemaakt op welke gronden de officier van justitie heeft besloten de raadvrouw van het slachtoffer een afschrift van de tapverslagen te verstrekken.

Ten slotte stelt de Nationale ombudsman op grond van artikel 9:26 Algemene wet bestuursrecht een onderzoek uit eigen beweging in naar de wijze waarop de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch klachten in het kader van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht afhandelt.

Beoordeling

Algemeen

Naar aanleiding van een aangifte van ontucht met een minderjarige, stelde de politie een onderzoek in. Hierbij werden telefoongesprekken die de verdachte voerde met onder meer verzoeksters afgetapt en weergegeven in tapverslagen. Deze werden gevoegd bij het proces-verbaal dat van het onderzoek werd opgemaakt. Het proces-verbaal werd opgestuurd naar het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch.

I. Ten aanzien van de verstrekking van de tapverslagen

Uit het onderzoek is gebleken dat de tapverslagen van de betreffende telefoongesprekken bij het proces-verbaal van het onderzoek waren gevoegd. Voorts is gebleken dat verzoekster W. feitelijk net als B. wenste te klagen over de verstrekking van de tapverslagen. Om die reden worden verzoeksters' klachten op dit punt hierna tezamen beoordeeld.

Bevindingen

1. Verzoeksters klagen er over dat de officier van justitie bij het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch verslagen van telefoongesprekken, die zij in een periode van drie maanden hebben gevoerd met een verdachte van een zedenmisdrijf, op 17 maart 2004 aan de raadvrouw van een van de slachtoffers heeft verstrekt. In dit verband lieten verzoeksters weten dat het zeer intieme gesprekken betrof tussen personen in hoge psychische nood. Omdat verzoeksters regelmatig via derden werden geconfronteerd met de inhoud van de gevoerde telefoongesprekken en de inhoud van die gesprekken kennelijk bij derden bekend is geworden, voelen verzoeksters zich door deze verstrekking in hun privacy aangetast. Voorts zijn verzoeksters van mening dat de verstrekking van de tapverslagen niet noodzakelijk was ten behoeve van het strafrechtelijk onderzoek.

2. De minister van Justitie berichtte op dit punt dat de officier van justitie op 17 maart 2004 een kopie van het proces-verbaal inclusief de uitgewerkte tapverslagen heeft verstrekt aan de raadvrouw van het slachtoffer. De minister verwees in dit verband naar de reactie van de hoofdofficier van justitie van 11 april 2005 op de klacht van verzoekster B. en sloot zich hierbij aan. De hoofdofficier liet B. weten dat de verstrekking had plaatsgevonden op grond van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Hij deelde mee dat op basis van deze wet de officier van justitie een proces-verbaal kan verstrekken indien dit tot doel heeft het slachtoffer hulp te verlenen en bij te staan of ten behoeve van de vergoeding van de schade aan het slachtoffer. De hoofdofficier van justitie voegde daaraan toe dat daarbij een afweging dient te worden gemaakt tussen de belangen van het slachtoffer en de privacybelangen van derden.

De minister berichtte dat verstrekking van tapverslagen niet de doelen diende waarbinnen verstrekt kan worden en dat de verslagen dus niet verstrekt hadden mogen worden. De minister achtte de klacht op dit punt gegrond.

Beoordeling

3.1. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. In dit verband wordt in het Wetboek van Strafvordering bepaald in welke gevallen personen de beschikking kunnen krijgen over een proces-verbaal (zie Achtergrond, onder A.). Deze regelgeving heeft voor zover het betreft de benadeelde partij nadere uitwerking gekregen in de ten tijde van de verstrekking, 17 maart 2004, geldende Aanwijzing slachtofferzorg (zie Achtergrond, onder B.).

Deze bepalingen leiden ertoe dat slechts het slachtoffer dat zich heeft gevoegd als benadeelde partij kennis kan nemen van de processtukken, waaronder het proces-verbaal.

3.2. Voorts kan op basis van de Aanwijzing verstrekking van strafrechtelijke gegevens aan derden voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden (Aanwijzing WBP) informatie uit strafdossiers worden verstrekt aan (andere) derden (zie Achtergrond, onder C.). In deze aanwijzing wordt onder meer bepaald dat het verstrekken van informatie voor buiten de

strafrechtspleging gelegen doeleinden alleen mogelijk is indien dit past binnen de taakuitoefening van de officier van justitie/advocaat-generaal (de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en andere bij de wet vastgestelde taken) en voor zover dit genoodzaakt wordt door een zwaarwegend openbaar belang. Dat betekent dat geen informatie mag worden verstrekt op grond van het enkele belang dat de derde daarbij heeft.

4. Uit de door de minister overgelegde informatie blijkt dat het proces-verbaal de relevante tapverslagen mede omvat. Het staat vast dat de Stichting Achmea Rechtsbijstand op 20 januari 2004 het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch heeft verzocht om een afschrift van het zogenoemde schaduw dossier ten behoeve van de rechtsbijstand aan de ouders van het slachtoffer. Het arrondissementsparket heeft op 17 maart 2004 het proces-verbaal aan de rechtshulpverlener verstrekt. Daarmee is de rechtshulpverlener ook in het bezit gesteld van de relevante tapverslagen. Voorts staat vast dat het slachtoffer zich niet als benadeelde partij in het strafproces heeft gevoegd.

5.1. Gelet op hetgeen hiervoor onder 3.1. en 3.2. is vermeld, had de officier van justitie, voordat hij tot verstrekking van het proces-verbaal met de tapverslagen overging, dienen na te gaan of het slachtoffer zich als benadeelde partij in het strafproces had gevoegd. Op grond van de uitkomst van die vraag had hij kunnen bepalen op basis van welk regime een beslissing tot verstrekking kon worden genomen. Het is voldoende aannemelijk dat de officier van justitie niet heeft gecontroleerd of voeging had plaatsgevonden. In zoverre heeft de officier van justitie dan ook onjuist gehandeld.

5.2. Welk regime voor de betreffende verstrekking er dan ook van toepassing was, zowel op basis van het Wetboek van Strafvordering en onderliggende regelgeving, als op basis van de Aanwijzing WBP, had de officier van justitie bij verstrekking van het proces-verbaal de kennisgeving van de inhoud van betreffende tapverslagen aan de rechtshulpverlener moeten onthouden. Het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van degenen waarmee de verdachte telefoongesprekken voerde en sms-berichten wisselde noopte daartoe, temeer nu niet valt in te zien welk belang het slachtoffer had bij kennisneming van deze tapverslagen. Hiermee heeft de officier van justitie het recht op eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer van verzoeksters geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

6. Hieraan voegt de Nationale ombudsman het volgende toe. Hij kan de conclusie van de minister volgen dat verzoeksters klacht op dit punt gegrond is. Echter, de motivering van de gegrondverklaring door de minister kan de toets der kritiek niet doorstaan. De minister heeft, via de hoofdofficier van justitie, de verstrekking gebaseerd op de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Ten tijde van de gedraging, 17 maart 2004, was deze regelgeving echter nog niet in werking getreden. De minister heeft hiermee de gegrondverklaring onjuist gemotiveerd.

II. Ten aanzien van de grond voor verstrekking van de tapverslagen

Bevindingen

1. Verzoekster B. klaagt er ook over dat de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch in zijn brief van 11 april 2005 aan haar onvoldoende duidelijk heeft gemaakt op welke gronden de officier van justitie heeft besloten de raadvrouw van het slachtoffer een afschrift van de tapverslagen te verstrekken. Zij berichtte in dit verband dat de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch in die brief niet nader is ingegaan op de afweging van belangen die een rol hebben gespeeld bij de verstrekking van de tapverslagen.

2. In bedoelde brief staat onder meer vermeld:

"Het is echter niet gebruikelijk om bij verstrekking van een dergelijk proces-verbaal aan de raadvrouw/man van een slachtoffer tevens de tapverslagen te verstrekken. Verstrekking van tapverslagen dienen immers niet de doelen waarbinnen verstrekt kan worden. Wel wil ik daarbij de kanttekening maken dat, indien wij stukken ten behoeve van hun cliënt verstrekken aan advocaten of raadslieden die werkzaam zijn bij de rechtsbijstand, wij ervan uitgaan dat zij vanuit hun professionaliteit zorgvuldig omgaan met deze stukken en de stukken alleen gebruiken voor de doeleinden waarvoor de stukken verstrekt zijn, te weten bijstand van de cliënt.

Dit laat echter onverlet dat de tapverslagen niet verstrekt hadden mogen worden. Ik bied hiervoor dan ook mijn zeer gemeende excuses aan en zal er zorg voor dragen dat dit in de toekomst niet meer gebeurt."

3. De minister liet weten dat de hoofdofficier van justitie geen gronden heeft willen aanvoeren, omdat die zijns inziens ontbraken. De minister is van mening dat de brief van de hoofdofficier van justitie voldoende duidelijk is. Hij achtte de hoofdofficier van justitie niet gehouden gronden aan te voeren in het geval deze constateert dat die gronden ontbreken. De minister achtte verzoeksters klacht op dit punt niet gegrond.

Beoordeling

4. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

5. De minister kan worden gevolgd in zijn conclusie dat de vaststelling van het ontbreken van gronden voor de betreffende verstrekking met zich brengt dat geen gronden meer hoeven te worden aangevoerd waarom verstrekking toch heeft plaatsgevonden. De Nationale ombudsman is van oordeel dat de hoofdofficier van justitie verzoekster in de brief van 11 april voldoende informatie heeft verschaft en tevens juist heeft gehandeld door

verzoekster excuses aan te bieden voor de onjuiste verstrekking.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

III. Ten aanzien van de wijze van klachtafhandeling

Bevindingen

1. De Nationale ombudsman heeft ten slotte op grond van artikel 9:26 van de Algemene wet bestuursrecht een onderzoek uit eigen beweging ingesteld naar de wijze waarop de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch klachten in het kader van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht afhandelt.

2. De minister van Justitie berichtte op dit punt dat de afhandeling van de klacht van verzoekster B. onnodige vertraging had opgelopen doordat haar klacht is doorgezonden naar het regionale politiekorps Brabant-Noord, terwijl de officier van justitie het proces-verbaal had verstrekt aan de raadvrouw. Indien eerst was onderzocht of het Openbaar Ministerie het proces-verbaal/de tapverslagen had verstrekt, had de vertraging kunnen worden voorkomen, aldus de minister. Voorts heeft er tussen de politie en het arrondissementsparket onvoldoende afstemming plaatsgevonden over de behandeling van verzoeksters klacht. Hierdoor heeft B. haar klacht twee maal moeten aanbrengen bij het arrondissementsparket, aldus de minister. Hij bood daarvoor excuses aan en achtte dit klachtonderdeel gegrond.

Beoordeling

3. Het beginsel van fair play houdt voor bestuursorganen in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit brengt mee dat bestuursorganen klachten dienen te behandelen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), in werking getreden op 1 juli 1999. Artikel 9:2 Awb bepaalt dat het bestuursorgaan zorgdraagt voor een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over zijn gedragingen (zie Achtergrond, onder D.).

4. Het staat vast dat het arrondissementsparket in eerste instantie ten onrechte de klacht van verzoekster B. ter afhandeling heeft doorgestuurd naar de regiopolitie Brabant-Noord. Nagelaten is om in de eigen administratie na te zien of het betreffende dossier al in het bezit was van het arrondissementsparket. Dit is niet juist.

Voorts heeft de hoofdofficier van justitie, nadat verzoekster B. op 5 januari 2005 voor de tweede maal bij het arrondissementsparket 's-Hertogenbosch een klacht had ingediend, die op 14 januari 2005 werd ontvangen, pas op 11 april 2005 de klacht afgedaan. Dit heeft ruim 12 weken geduurd.

Niet is gebleken dat de hoofdofficier van justitie bij de behandeling van de klacht gebruik heeft gemaakt van de klachtadviesprocedure danwel dat er gebruik is gemaakt van de mogelijkheid tot verdaging van de uitspraak. De in artikel 9:11 van de Awb (zie Achtergrond, onder D.) voorgeschreven afhandelingstermijn is zes weken. Gelet hierop heeft de afhandeling van de klacht in tweede instantie te lang geduurd en is eveneens niet juist gehandeld.

Voorts is niet gebleken dat verzoekster B. op enig moment tijdens de behandeling van haar klacht is gehoord, terwijl er geen omstandigheden waren die meebrachten dat van horen kon worden afgezien. Dit is ook niet juist en in strijd met artikel 9:10 Awb (zie Achtergrond, onder D.).

Gelet op het voorgaande heeft de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch de klacht van verzoekster B. niet overeenkomstig hoofdstuk 9 van de Awb behandeld en heeft de hoofdofficier van justitie gehandeld in strijd met het vereiste van fair play.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het arrondissementsparket te

's-Hertogenbosch, is:

gegrond ten aanzien van:

de verstrekking van de tapverslagen wegens schending van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

niet gegrond ten aanzien van:

het niet meedelen van de grond voor de verstrekking van de tapverslagen.

De ambtshalve onderzochte gedraging van de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch is niet behoorlijk wegens strijd met het vereiste van fair play.

Onderzoek

Op 13 januari 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw B. te Y, met een klacht over een gedraging van het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch. Verzoekster B. vulde haar verzoekschrift aan op 2 april 2005 en 16 april 2005. Op 20 april 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw W. te Y, met een klacht over een gedraging van het arrondissementsparket te 's-Hertogenbosch, die zij bij brief van 13 mei 2005 aanvulde. Omdat verzoeksters klachten

indienden over hetzelfde feitencomplex, werden hun klachten samengevoegd. Naar deze gedragingen, die worden aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Daarnaast werd de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. De hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de minister van Justitie en verzoeksters de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van de minister van Justitie gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen. Verzoeksters gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

INFORMATIEOVERZICHT

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift van 16 april 2005 met bijlagen, aangevuld op 2 april 2005 en 16 april 2005;

Standpunt van de minister van Justitie van 28 juli 2005 met bijlagen, waaronder het proces-verbaal met de tapverslagen;

Reactie van verzoekster B. van 23 september 2005, aangevuld op 10 oktober 2005;

Reactie van de minister van Justitie van 6 oktober 2005;

Reactie van verzoekster W. van 11 oktober 2005;

Nadere reactie van de minister van Justitie van 8 december 2005;

Reactie van verzoeksters van 9 januari 2005.

Achtergrond

A. Wetboek van Strafvordering

Artikel 51

"Ten aanzien van de bevoegdheid van den raadsman tot de kennisneming van processtukken en het bekomen van afschrift daarvan vinden de artikelen 30-34

overeenkomstige toepassing. Van alle stukken die ingevolge dit wetboek ter kennis van de verdachte worden gebracht ontvangt de raadsman onverwijld afschrift."

Artikel 51d

"1. Aan de benadeelde partij wordt op haar verzoek toestemming verleend om kennis te nemen van de processtukken waarbij zij belang heeft. (...)

2. Niettemin kan (...) de officier van justitie aan de benadeelde partij de kennisneming van bepaalde processtukken of gedeelten daarvan onthouden in het belang van het onderzoek, dan wel in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de opsporing of vervolging van strafbare feiten of op zwaarwichtige gronden aan het algemeen belang ontleend."

B. Aanwijzing slachtofferzorg van 29 juni 1999 (Stcrt 1999, 141)

De aanwijzing bepaalt met betrekking tot de voeging van een slachtoffer op de zitting onder meer:

"Indien het slachtoffer heeft aangegeven schadevergoeding te wensen en het openbaar ministerie besluit de verdachte(n) te vervolgen en te dagvaarden ter zake van het strafbare feit waardoor het slachtoffer schade heeft geleden, stuurt het openbaar ministerie het slachtoffer (...) onverwijld het speciale voegingsformulier toe. Het openbaar ministerie brengt het slachtoffer tijdig op de hoogte van plaats, datum en tijdstip van de zitting ook al heeft het slachtoffer het formulier niet geretourneerd omdat hij zich alsnog zou kunnen voegen ter terechtzitting. Het openbaar ministerie is verantwoordelijk voor het tijdig toesturen van een voegingsformulier aan het slachtoffer (...) in het geval dat het openbaar ministerie besluit de verdachte een (taakstraf)transactie aan te bieden, dan wel besluit de verdachte te vervolgen ter zake van het strafbare feit, waardoor het slachtoffer schade heeft geleden. Het openbaar ministerie brengt het slachtoffer voorts onverwijld op de hoogte van de datum, de plaats en het tijdstip van de zitting, ook in die gevallen waarin het slachtoffer het voegingsformulier niet tijdig heeft geretourneerd. Het slachtoffer kan zich immers nog ter terechtzitting voegen.

Indien een slachtoffer zich door middel van het voegingsformulier heeft gevoegd in de strafzaak en inzage wenst in de processtukken, biedt het openbaar ministerie de benadeelde partij of diens gemachtigde die gelegenheid op grond van artikel 51d Wsv."

C. Aanwijzing verstrekking van strafrechtelijke gegevens aan derden voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden (aanwijzing WBP) van 3 juli 2001 (Stcrt 2001, 151)

Deze aanwijzing vermeldt bij de algemene uitgangspunten voor verstrekking van informatie onder meer:

"*alleen strafdossiers*

De toepassing van deze aanwijzing is beperkt tot de via COMPAS en de hoger beroepsystemen toegankelijke strafdossiers en ziet dus niet op verstrekking van informatie uit andere gegevensverwerkingen door het OM. (...)

(...)

geen service

Het verstrekken van informatie voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden is alleen mogelijk indien dit past binnen de taakuitoefening van de officier van justitie/advocaat-generaal en voor zover dit genoodzaakt wordt door een zwaarwegend openbaar belang (zie hierna onder par. 5). Dat betekent dat geen informatie mag worden verstrekt, op grond van het enkele belang dat de derde daarbij heeft."

Voorts bepaalt deze aanwijzing onder meer:

"Voor buiten de strafrechtspleging gelegen doeleinden kunnen indien dit voortvloeit uit een behoorlijke taakuitoefening van de officier van justitie/advocaat-generaal en voor zover een zwaarwegend openbaar belang daartoe noodzaakt, de daarvoor benodigde persoonsgegevens over een individuele strafzaak uit de gegevensverwerking worden verstrekt aan derden. In de volgende gevallen is daarvan in de regel sprake:

(...)

e. Ten behoeve van de vergoeding aan het slachtoffer van de schade, die is ontstaan als gevolg van een strafbaar feit, alsmede ten behoeve van het verhaal van die schade op de dader, kunnen uit de gegevensverwerking de daarvoor benodigde persoonsgegevens over de betreffende strafzaak worden verstrekt aan:

I. Degenen die rechtstreeks schade hebben geleden als gevolg van een strafbaar feit, voorzover geen sprake is van een geval waarop artikel 51d WvSv betrekking heeft."

D. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:2

"Het bestuursorgaan draagt zorg voor een behoorlijke behandeling van mondelinge en schriftelijke klachten over zijn gedragingen en over gedragingen van bestuursorganen die onder zijn verantwoordelijkheid werkzaam zijn."

Artikel 9:10

"1. Het bestuursorgaan stelt de klager en degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft, in de gelegenheid te worden gehoord.

2. Van het horen van de klager kan worden afgezien indien de klacht kennelijk ongegrond is dan wel indien de klager heeft verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord.

3. Van het horen wordt een verslag gemaakt."

Artikel 9:11

"1. Het bestuursorgaan handelt de klacht af binnen zes weken of - indien afdeling 9.1.3 van toepassing is - binnen tien weken na ontvangst van het klaagschrift.

2. Het bestuursorgaan kan de afhandeling voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de klager en aan degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft."